
Geliş / Received : 08.11.2023
Kabul / Accepted : 29.11.2023
Yayın / Published : 30.12.2023

**YABANCI DİL ÖĞRETİMİNDE ÇOKLU ZEKÂ KURAMI KONUSUNDA
HAZIRLANMIŞ LİSANSÜSTÜ TEZLER ÜZERİNE BİR META-ANALİZ ÇALIŞMASI***

**A Meta-Analysis Study on Postgraduate Thesis Prepared on Multiple Intelligence
Theory In Foreign Language Teaching**

HAZEL ÜLGÜ**

SALİM PILAV***

Öz

Bu çalışmada 2003-2023 yılları arasında Türkiye'de yabancı dil öğretiminde Çoklu Zekâ Kuramı konusunda yürütülen lisansüstü tezlerin çeşitli başlıklarda sınıflandırılarak değerlendirilmesi amaçlanmıştır. Çalışmada nitel araştırma yöntemi kullanılmıştır. Araştırmada YÖK'ün ulusal veri tabanı kullanılarak belirlenen ölçütlerle göre tezler taranmış ve 31 teze ulaşılmıştır. Belirlenen tezler nitel yöntemlerden doküman incelemesi kullanılarak yillara, üniversitelere, tez konularına, çalışılan yabancı dile ve araştırma yöntemine göre sınıflandırılmıştır. Ulaşılan sonuçlar ilgili başlıklar altında gruplandırılıp frekans (*f*) ve yüzde (%) değerleriyle birlikte tablolar hâlinde verilmiştir. Araştırmanın sonucunda; lisansüstü tezlerin yillara ve eğitim seviyelerine göre dağılımasına bakıldığına yabancı dil öğretiminde Çoklu Zekâ Kuramı konusunda hazırlanan lisansüstü tezlerin çoğunluğunun yüksek lisans seviyesinde olduğu ve doktora seviyesinde tek bir tezin hazırlandığı, en fazla çalışmanın Ankara Üniversitesi'nde yapıldığı, en çok çalışılan konunun "Çoklu Zekâ Kuramının öğrenciler üzerindeki etkisi" olduğu, tezlerde en fazla nicel araştırma yönteminin kullanıldığı ve en fazla çalışmanın yapıldığı yabancı dilin İngilizce olduğu sonuçlarına ulaşılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Dil Öğretimi, Yabancı Dil Öğretimi, Çoklu Zekâ Kuramı, Lisansüstü Tezler

* **Atıf/Alıntı:** Ülgü, Pilav, "Yabancı Dil Öğretiminde Çoklu Zekâ Kuramı Konusunda Hazırlanmış Lisansüstü Tezler Üzerine bir Meta Analiz Çalışması = A Meta-Analysis Study On Postgraduate Thesis Prepared On Multiple Intelligence Theory In Foreign Language Teaching ", Edebiyat Bilimleri 5, (Aralık/December 2023), 9-21 <https://doi.org/10.5281/zenodo.10447316>

İntihal Taraması: Bu makale intihal taramasından geçirildi.

Etik Beyan: Bu çalışmanın hazırlanma sürecinde bilimsel ve etik ilkelere uyulduğu ve yararlanılan tüm çalışmaların kaynakçada belirtildiği beyan olunur.

** Yüksek Lisans Öğrencisi, Kırıkkale Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Kırıkkale/Türkiye.
hazelulg@gmail.com, ORCID: 0000-0002-8483-1447

*** Doç. Dr., Ankara Yıldırım Beyazıt Üniversitesi, İnsan ve Toplum Bilimleri Fakültesi, Türk Dili ve Edebiyatı Bölümü, Yeni Türk Dili Anabilim Dalı, Ankara/Türkiye. spilav@ybu.edu.tr, ORCID: 0000-0001-5141-6282

Abstract

In this study, it is aimed to evaluate the postgraduate theses conducted on the theory of multiple intelligences in foreign language teaching in Turkey between 2003 and 2023 by classifying them under various headings. Qualitative research method was used in the study. In the research, theses were scanned according to the criteria determined using the national database of YÖK and 31 theses were reached. The study was conducted with qualitative research method and designed with document analysis technique. The results obtained are given in tables created under the relevant headings as frequency (f) and percentage (%). As a result of the research; When we look at the distribution of postgraduate theses according to years and education levels, the majority of postgraduate theses prepared on the subject of multiple intelligence theory in foreign language teaching are at the master's level and a single thesis is prepared at the doctoral level, the most studies are done at Ankara University, the most studied subject is "Multiple Intelligence Theory on students". It was concluded that the most quantitative research method was used in the theses and the foreign language in which the most studies were conducted was English.

Key Words: Language Teaching, Foreign Language Teaching, The Theory of Multiple Intelligences, Graduate Theses

Giriş

Günümüzde bilim ve teknolojinin ilerlemesiyle dünyada meydana gelen değişim ve gelişimler eğitim alanını da yakından etkilemektedir. Bu bağlamda eğitim alanında yeni yöntem, teknik ve yaklaşımalar ortaya çıkmıştır. Öğrencinin merkezde olduğu ve bireysel farklılıklarının dikkate alındığı yeni yaklaşımalar önem kazanmıştır. Çoklu Zekâ kuramı da bu yaklaşılardan biridir.

"Çoklu Zekâ Kuramı" Howard Gardner tarafından 1983 yılında geliştirilen bir teoridir. Bu teori Gardner'ın, Harvard Üniversitesi'nin "Proje Sıfır (Project Zero)" adlı çalışması çerçevesinde yürütülen araştırmalarının bir ürünüdür. Demirel ve diğerlerine (2006, s.13) göre Gardner, projede yetenekli çocukların bilişsel gelişimi ve beyindeki hasarlardan kaynaklı olan zekâ bozuklukları üzerine araştırmalar yapmıştır. Çoklu Zekâ Kuramı da bu araştırmalar sonucunda ortaya çıkmıştır. Gardner bireysel farklılıklardan yola çıkarak yaptığı araştırmalar sonucunda zekâsının birden fazla boyutu olduğunu ortaya koymuştur. Gardner zekâyi sözel-dilsel, mantıksal-matematiksel, görsel-uzamsal, bedensel- kinestetik, müzikal-ritmik, sosyal-kısilerarası, içsel ve doğacı zekâ olmak üzere sekiz boyutta ele almıştır. Literatüre göre sekiz zekâ türünün özellikleri kısaca şu şekilde ifade edilebilir (Çökmez, 2017; Demirel vd., 2004; Emin, 2023; Gardner, 1999; Özgel, 2019):

Sözel- Dilsel Zekâ: "Sözcükleri hem sözlü hem de yazılı olarak etkili bir biçimde kullanma becerisidir" (Demirel, 2004, s.131). Sözel-dilsel zekâsı güçlü olan bireyler dört temel dil becerisini etkin şekilde kullanabilir, rahatlıkla yaratıcı ve özgün içerikler üretebilirler. Bu insanlar öğretmen, yazar, şair, avukat gibi mesleklerde başarılı olabilirler.

Mantıksal- Matematiksel Zekâ: Bu zekâ türü problemlere farklı çözüm yolları üretme ve mantık yürütme becerisi olarak tanımlanmaktadır. Mantıksal-matematiksel zekâsı güçlü bireyler matematik problemlerini başarılı bir şekilde çözebilir, bilgisayar

programlarını ve teknolojiyi etkili bir biçimde kullanabilir, farklı olgular arasında ilişkiler kurabilir, sınıflama ve gruplandırma işlemlerini başarıyla yapabilirler. Bu bireyler istatistik, matematik, mühendislik ve teknoloji alanlarında başarılıdırlar.

Bedensel- Kinestetik Zekâ: Bu zekâ alanı bazı fiziksel ve psikomotor özel becerileri kapsamaktadır. Bedensel- kinestetik zekâ alanı gelişmiş olan bireyler yaparak ve yaşayarak yani somut öğrenmeye yatkındır. Çevrelerindeki nesneleri dokunarak tanımlarlar ve fiziksel aktivitelerde başarılıdırlar.

Müziksel- Ritmik Zekâ: Bu zekâ alanı baskın olan bireyler seslere, ritimlere karşı diğer insanlardan daha duyarlıdır. Müziksel hafızaları güçlündür. Müzisyen, şarkıcı sözü yazarlığı ve enstrüman çalma konusunda yeteneklidir.

Görsel- Uzamsal Zekâ: Bu zekâ alanı güçlü kişilerin görsel dünyayı algılama becerisi gelişmiştir. Görsel detayları fark ederek ayrıntılı betimlemeler yapabilirler. Renklere ve görsel öğelere karşı duyarlıdırlar. Görsel- uzamsal zekâsı güçlü olan bireyler ressam, karikatürist, mimar, tasarımcı gibi mesleklerde başarılı olabilirler.

Sosyal- Bireylerarası Zekâ: Bu zekâ alanı sosyal becerileri ve kişiler arası iletişimini içermektedir. Sosyal-kişilerarası zekâsı güçlü olan birey çevresiyle sağlıklı sosyal ilişkiler kurar ve bu ilişkileri başarılı şekilde yürütür. Grup çalışmalarında başarılıdır ve liderlik özelliği taşır.

İçsel- İçedönük Zekâ: Bu zekâ alanını kişinin kendini tanıma ve anlama kapasitesi olarak tanımlanmak mümkündür. Bu zekâ alanı güçlü olan bireyler grup çalışmalarında yer almaktansa bireysel çalışmalar yapmayı tercih ederler. Yalnız yürütükleri çalışmalarında daha başarılı olurlar. Bağımsızlık bu bireyler için oldukça önemlidir. Bu bireylerin öz güvenleri yüksektir. Kendilerinin güçlü ve zayıf yönlerini çok iyi bilirler. Felsefe, psikoloji ve edebiyat gibi alanlarda başarılıdırlar.

Doğacı Zekâ: Saban (2005) doğacı zekâsı baskın olanların çevrelerindeki doğal kaynaklara, hayvanlara ve bitkilere karşı ilgili olduklarını ifade etmiştir. Bu insanların doğanın bir parçası olmaktan haz alırlar. Bu bireylerin çevre bilinci gelişmiştir. Doğacı zekâsı güçlü olan bireyler çiftçi, ziraat mühendisi, biyolog, jeolog gibi meslekleri tercih edebilirler.

Çoklu Zekâ Kuramı, her insanda tüm zekâ tiplerinin mevcut olduğunu fakat bu zekâ alanlarının her insanda farklı düzeyde bulunduğu ve bu düzeylerin geliştirebileceğini savunmaktadır. Bümen'e (2004, s. 45) göre zekâ alanları birbirinden bağımsız değildir. Bazı zekâ alanları sürekli birbiriley etkileşim içindedir.

Yılmaz (2010, s.4) bu kuramı kişilerin becerilerini ve potansiyellerini destekleyen çağdaş bir eğitim-öğretim felsefesi olarak tanımlamıştır. Bireysel farklılıklar önemseyen ve bireylerin yeteneklerini geliştirmeyi amaçlayan bu kuram yabancı dil öğretiminin de konusu olmuştur. Çoklu Zekâ Kuramı'nın yabancı dil öğretimi üzerindeki etkisi ile ilgili birçok çalışma yapılmıştır. Keskin'e (2019) göre yapılan araştırmalar, eğitimin Çoklu Zekâ Kuramı'na göre düzenlendiği ortamlarda öğrencilerin başarılarının, geleneksel dil öğretiminin yapıldığı ortamlardaki öğrencilerin başarılarından yüksek olduğunu ortaya

koymuştur. Baş (2010), yabancı dil öğretiminin başarılı olması için zekânın tüm boyutlarına önem verilmesi ve eğitim ortamlarının farklı zekâ türlerine yer verecek şekilde düzenlenmesi gerektiğini ifade etmektedir. Kalıcı ve etkin öğrenmelerin gerçekleşebilmesi için eğitim ortamlarının yanında etkinliklerin de bireyin birden fazla zekâ alanını kullanabilmesine imkân sağlayacak nitelikte olması gerektiğini düşünmektedir.

Çoklu Zekâ Kuramı'nın yabancı dil öğretimi üzerindeki bu olumlu etkileri dikkate alındığında bu alanda yapılan çalışmaların önemi daha iyi anlaşılmaktadır. Bu bağlamda bu çalışmanın amacı, Türkiye'de yabancı dil öğretiminde Çoklu Zekâ Kuramı konusunda yürütülen tezlerin çeşitli başlıklarda sınıflandırılarak değerlendirilmesi şeklinde belirlenmiştir. Buna göre bu araştırmamanın soruları şöyledir:

1. Türkiye'de yabancı dil öğretiminde Çoklu Zekâ Kuramı konusunda yürütülen tezlerin yıllara ve lisansüstü eğitim seviyelerine göre dağılımı nasıldır?
2. Türkiye'de yabancı dil öğretiminde Çoklu Zekâ Kuramı konusunda yürütülen tezlerin üniversitelere göre dağılımı nasıldır?
3. Türkiye'de yabancı dil öğretiminde Çoklu Zekâ Kuramı konusunda yürütülen tezlerin araştırma yöntemlerine göre dağılımı nasıldır?
4. Türkiye'de yabancı dil öğretiminde Çoklu Zekâ Kuramı konusunda yürütülen tezlerin konularına göre dağılımı nasıldır?
5. Türkiye'de yabancı dil öğretiminde Çoklu Zekâ Kuramı konusunda yürütülen tezlerin çalışılan yabancı dile göre dağılımı nasıldır?

12

Yöntem

Çalışmanın yöntem bölümünde modeli, araştırma nesnesi, verilerin toplanması ve verilerin analizi hakkındaki bilgiler yer almaktadır.

Araştırmamanın Modeli

Bu çalışma nitel araştırma yöntemlerine göre hazırlanmıştır. "Nitel araştırmalarda araştırmacı; verilere doğrudan kaynağından ulaşabilir, olgu ve olayları gerçekleştiği doğal ortam içerisinde inceleyebilir, detaylı betimlemeler yapabilir ve tümevarımcı veri analizi yaparak ikna edici genellemelerde bulunabilir" (Büyüköztürk vd., 2013).

Çalışmada nitel araştırma yöntemlerinden biri olan doküman incelemesi kullanılmıştır. "Doküman incelemesi, araştırması hedeflenen olgu ve olgular hakkında bilgi içeren yazılı materyallerin analizini kapsar" (Yıldırım ve Şimşek, 2005, s. 187).

Araştırma Nesnesi

YÖK'ün ulusal veri tabanından yararlanılarak "Yabancı Dil Öğretiminde Çoklu Zekâ Kuramı" konusunda 2003-2023 yılları arasında hazırlanmış olan tezler taramış ve bu tarama sonucunda ulaşılan 31 lisansüstü tez çalışmanın araştırma nesnesi olarak seçilmiştir. İncelenen tezler çalışmanın kaynakça bölümünde sunulmuştur.

Verilerin Toplanması ve Analizi

Bu araştırmada yabancı dil öğretiminde Çoklu Zekâ Kuramı üzerine hazırlanan lisansüstü tezler taranarak bir liste oluşturulmuştur. Tezler “Çoklu Zekâ Kuramı” ve “yabancı dil öğretimi” anahtar kelimeleri ile taranmıştır. Tarama sürecinde YÖK’ün Ulusal Tez Merkezi Veri Tabanı kullanılmıştır. Ardından tezler belirlenen başlıklar altında gruplandırılmıştır. Bu bağlamda başlıklar lisansüstü tezlerin “Yıllara Göre Dağılımı”, “Üniversiteye Göre Dağılımı”, “Yönteme Göre Dağılımı”, “Tez Konularına Göre Dağılımı”, “Çalışılan Yabancı Dile Göre Dağılımı” şeklinde belirlenmiştir. Fraenkel ve Wallen'a (2009) göre nitel çalışmalarında verilerin toplanmasında birçok yöntem kullanılır. Fakat en çok başvurulan yöntem sıklık değerlerinin raporlanmasıdır. Bu bağlamda ulaşılan sonuçlar ilgili başlıklar altında gruplandırılıp frekans (f) ve yüzde (%) değerleriyle birlikte tablolar hâlinde verilmiştir.

Bulgular

2003-2023 yılları arasında yabancı dil öğretiminde Çoklu Zekâ Kuramı konusunda hazırlanan lisansüstü tezlerin incelenmesi sonucunda şu sonuçlara ulaşılmıştır:

Yabancı dil öğretiminde Çoklu Zekâ Kuramı konusunda hazırlanan lisansüstü tezlerin yıllara ve lisansüstü eğitim seviyelerine göre dağılımı ile ilgili sonuçlar Tablo 1'de verilmiştir. Buna göre:

Tablo 0-1 Yabancı dil öğretiminde Çoklu Zekâ Kuramı konusunda hazırlanan tezlerin yıllara göre dağılımı

Tez Türü	Yüksek Lisans		Doktora		Toplam		
	Yıllar	f	%	f	%	f	%
2003-2007	9	30		1	100	10	32
2008-2012	8	26,7		-	-	8	26
2013-2017	8	26,7		-	-	8	26
2018-2023	5	16,6		-	-	5	16
Toplam	30	100		1	100	31	100

2003-2019 yılları arasında yabancı dil öğretiminde Çoklu Zekâ Kuramı konusunda hazırlanan lisansüstü tezler dört yıllık zaman aralıkları şeklinde gruplandırılmıştır. Tablo 1'de görüldüğü gibi hazırlanan lisansüstü tezlerin büyük bir kısmını yüksek lisans tezleri oluşturmaktadır. Bu alanda yalnızca 1 adet doktora tezi hazırlanmıştır. Lisansüstü tezlerin hazırlanmış yıllarına göre dağılımında ise en çok tezin 2003-2007 yılları arasında hazırlandığı görülmektedir. Hazırlanan tek doktora tezinin de bu yıllar arasında yer aldığı görülmektedir. Bu tabloya göre en az tez ise 2018-2023 yılları arasında hazırlanmıştır. Tabloya bakıldığından bu alanda geçmiş yıllarda daha fazla tez hazırlandığı görülmektedir.

Yabancı dil öğretiminde Çoklu Zekâ Kuramı konusunda hazırlanan lisansüstü tezlerin üniversitelere ve lisansüstü eğitim seviyelerine göre dağılımına ilişkin sonuçlar Tablo 2'de sunulmuştur. Buna göre:

Tablo 0-2 Türkiye'de yabancı dil öğretiminde Çoklu Zekâ Kuramı konusunda yürütülen tezlerin üniversitelere göre dağılımı

Üniversite	Lisansüstü Tezler		Toplam	
	Yüksek Lisans	Doktora	f	%
Ankara Üniversitesi	5	1	6	19,4
Bülent Ecevit Üniversitesi	1	-	1	3,2
Çağ Üniversitesi	3	-	3	9,7
Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi	1	-	1	3,2
Çukurova Üniversitesi	1	-	1	3,2
Dicle Üniversitesi	1	-	1	3,2
Dokuz Eylül Üniversitesi	1	-	1	3,2
Eskişehir Osman Gazi Üniversitesi	1	-	1	3,2
Gazi Üniversitesi	4	-	4	13
Gaziantep Üniversitesi	1	-	1	3,2
Hacettepe Üniversitesi	2	-	2	6,5
İstanbul Üniversitesi	2	-	2	6,5
İstanbul Aydin Üniversitesi	1	-	1	3,2
Marmara Üniversitesi	1	-	1	3,2
Ondokuz Mayıs Üniversitesi	2	-	2	6,5
Orta Doğu Teknik Üniversitesi	1	-	1	3,2
Selçuk Üniversitesi	1	-	1	3,2
Süleyman Demirel Üniversitesi	1	-	1	3,2
Toplam	30	1	31	100

14

Tablo 2'de görüldüğü üzere yabancı dil öğretiminde Çoklu Zekâ Kuramı konusunda en fazla tez Ankara Üniversitesi'nde hazırlanmıştır. Ayrıca alanda yazılmış olan tek doktora tezinin de Ankara Üniversitesi'nde hazırlandığı görülmektedir. Ankara Üniversitesi'nden sonra en fazla tez Gazi Üniversitesi'nde hazırlanmıştır. Gazi Üniversitesi'nde hazırlanan tezlerin tamamı yüksek lisans tezidir. Bülent Ecevit Üniversitesi, Çanakkale On Sekiz Mart Üniversitesi, Çukurova Üniversitesi, Dicle Üniversitesi, Dokuz Eylül Üniversitesi, Eskişehir Osman Gazi Üniversitesi, Gaziantep Üniversitesi, İstanbul Aydin Üniversitesi, Marmara Üniversitesi, Orta Doğu Teknik Üniversitesi, Selçuk Üniversitesi ve Süleyman Demirel Üniversitesi'nde ise yalnızca bir tez hazırlanmıştır ve bu tezlerin tamamı yüksek lisans düzeyindedir.

Yabancı dil öğretiminde Çoklu Zekâ Kuramı konusunda hazırlanan lisansüstü tezlerin yıllara ve araştırma yöntemine göre dağılımına ilişkin sonuçlar Tablo 3'te sunulmuştur. Buna göre:

Tablo 0-3 Türkiye'de yabancı dil öğretiminde Çoklu Zekâ Kuramı konusunda yürütülen tezlerin araştırma yöntemlerine göre dağılımı

Yıllar	Nitel		Nicel		Karma		Toplam	
	f	%	f	%	f	%	f	%
2003-2007	4	44,4	3	20,1	3	42,8	10	32,3
2008-2012	1	11,2	5	33,3	2	28,6	8	25,8
2013-2017	2	22,2	5	33,3	1	14,3	8	25,8
2018-2023	2	22,2	2	13,3	1	14,3	5	16,1
Toplam	9	100	15	100	7	100	31	100

Tablo 3'te görüldüğü üzere Türkiye'de yabancı dil öğretiminde Çoklu Zekâ Kuramı konusunda hazırlanan lisansüstü tezlerde en fazla nicel araştırma yöntemi kullanılmıştır. 31 tezin 15'i nicel araştırma yöntemi kullanılarak hazırlanmıştır. Nitel araştırma yöntemi kullanılarak hazırlanan 9 tez bulunmaktadır. Nitel araştırma yöntemi kullanılarak hazırlanan tezler incelendiğinde bu tezlerin çoğunuğu veri analizi yöntemi olarak doküman analizinin kullanıldığı tespit edilmiştir. En az kullanılan yöntemin ise karma yöntem olduğu görülmüştür.

Nitel araştırma yöntemi kullanılarak hazırlanan lisansüstü tezlerin yıllara göre dağılımı incelendiğinde, 2003-2007 yılları arasında hazırlanan lisansüstü tezlerde en fazla nitel araştırma yöntemi kullanılmıştır. 2008-2012 yılları ve 2013-2017 yılları arasında hazırlanan lisansüstü tezlerde ise en fazla nicel araştırma yönteminin kullanıldığı görülmüştür.

Yabancı dil öğretiminde Çoklu Zekâ Kuramı konusunda hazırlanan lisansüstü tezlerin yıllara ve konularına göre dağılımına ilişkin sonuçlar Tablo 4'te sunulmuştur. Buna göre:

Tablo 0-4 Türkiye'de yabancı dil öğretiminde Çoklu Zekâ Kuramı konusunda yürütülen tezlerin konularına göre dağılımı

Konu	Tezlerin Konulara Göre Dağılımı				Toplam	
	2003-2007	2008-2012	2013-2017	2018-2023	f	%
Yabancı dil öğretiminde Çoklu Zekâ Kuramının uygulanmasına ilişkin değerlendirmeler ve öneriler	1	2	-	-	3	9,6

Yabancı dil öğretiminde Çoklu Zekâ Kuramının öğrenciler üzerindeki etkisi	4	1	2	1	8	25,8
Yabancı dil öğretiminde dil becerileri ile Çoklu Zekâ Kuramının ilişkilendirilmesi	3	1	1	1	6	19,4
Yabancı dil ders kitaplarının Çoklu Zekâ Kuramı açısından incelenmesi ve etkinlik önerileri	1	2	1	2	6	19,4
Yabancı dil öğretiminde kullanılan çoklu zekâ aktivitelerinin kelime ve dil bilgisi öğretimi üzerine etkisi	-	2	3	-	5	16,1
Çoklu Zekâ Kuramına uygun olarak geliştirilen dil öğretim programlarının etkililiğinin değerlendirilmesi	-	-	1	-	1	3,2
Yabancı dil öğretiminde kullanılan edebi eserlerin Çoklu Zekâ Kuramına göre incelenmesi	1	-	-	1	2	6,5
Toplam	10	8	8	5	31	100

Türkiye’de yabancı dil öğretiminde Çoklu Zekâ Kuramı alanında yürütülen tezlerin konularına ve yıllara göre dağılımları incelendiğinde en fazla çalışılan konunun “Yabancı dil öğretiminde Çoklu Zekâ Kuramının öğrenciler üzerindeki etkisi” olduğu görülmüştür. Ayrıca bu konudaki tezlerin çoğunuğunun 2003-2007 yılları arasında hazırlandığı tespit edilmiştir. Bu konuya takip eden “Yabancı dil öğretiminde dil becerileri ile Çoklu Zekâ Kuramının ilişkilendirilmesi” ve “Yabancı dil ders kitaplarının Çoklu Zekâ Kuramı açısından incelenmesi ve etkinlik önerileri” konulu yüksek lisans tezleri ise eşit oranda çalışılmıştır. En az çalışılan tez konusunun ise “Çoklu Zekâ Kuramına uygun olarak geliştirilen dil öğretim programlarının etkililiğinin değerlendirilmesi” olduğu görülmüştür. Bu konuda 2013-2017 yılları arasında yalnızca bir lisansüstü tez hazırlanmıştır.

Yabancı dil öğretiminde Çoklu Zekâ Kuramı Konusunda hazırlanan lisansüstü tezlerin yıllara ve çalışılan yabancı dile göre dağılımına ilişkin sonuçlar Tablo 5’tedir. Buna göre:

Tablo 0-5 Tablo 5: Türkiye’de yabancı dil öğretiminde Çoklu Zekâ Kuramı konusunda yürütülen tezlerin çalışılan yabancı dile göre dağılımı

Çalışılan Diller	Tezlerin Dillere Göre Dağılımı				Toplam	
	2003-2007	2008-2012	2013-2017	2018- 2023		%
İngilizce	7	5	6	1	19	61,3

Türkçe	-	-	1	2	3	9,7
Fransızca	-	2	-	1	3	9,6
Almanca	2	1	1	-	4	12,9
Arapça	1	-	-	1	2	6,5
Toplam	10	8	8	5	31	100

Türkiye'de yabancı dil öğretiminde Çoklu Zekâ Kuramı konusunda yürütülen tezlerin çalışılan yabancı dile göre dağılımı incelendiğinde en fazla İngilizce üzerine çalışma yapıldığı tespit edilmiştir. İngilizce üzerine toplam 19 lisansüstü tez hazırlanmıştır. İngilizceyi sırasıyla Almanca, Türkçe, Fransızca ve Arapça izlemektedir. Tablo 5 incelendiğinde Fransızca ve Türkçe üzerine çalışılan tez sayısının eşit olduğu görülmektedir. Hazırlanan lisansüstü tezlerin yıllara göre dağılımına bakıldığından Türkçe üzerine hazırlanan tezlerin 2013-2023 yılları arasında olduğu görülmektedir. 2003-2007 ve 2008-2012 yılları arasında yabancı dil öğretiminde Çoklu Zekâ Kuramı konusunda Türkçe üzerine herhangi bir tezin hazırlanmadığı tespit edilmiştir.

Sonuç ve Öneriler

Yabancı dil öğretiminde Çoklu Zekâ Kuramı konusunda hazırlanan lisansüstü tezlerin lisansüstü eğitim seviyelerine göre dağılımı incelendiğinde yüksek lisans düzeyinde hazırlanan tezlerin oranının (30 adet / %96,4) yüksek olduğu görülmüştür. Doktora düzeyinde hazırlanan tezlerin oranı ise %3,2'dir. Bu sonuca göre doktora tezlerinin sayısının oldukça az olduğu söylenebilir. Hazırlanan lisansüstü tezlerin yıllara göre dağılımına bakıldığından ise en fazla çalışmanın (10 adet / %32) 2003-2007 yılları arasında hazırladığı görülmektedir. 2018-2023 yılları arasında 5 adet tez hazırlanmıştır. Hazırlanan tezlerin oranı ise %16'dır. Tüm bu sonuçlar değerlendirildiğinde geçmiş yıllarda bu alanda daha fazla çalışmanın yapıldığı görülmektedir. 2003-2007 yılları arasında Türkiye'de eğitimde bireysel farklılıklar önemseyen ve öğrenciyi merkeze alan kuramlar gündeme gelmiştir. Çoklu Zekâ Kuramı bu eğitim yaklaşımına uygun olan teorilerden biridir. Bunlar göz önünde bulundurulduğunda 2003- 2007 yılları arasında bu alanda daha fazla çalışmanın yürütülmesinin sebebi o dönemde bu kuramın ön planda olması olabilir. Günümüzde yeni kuramların ortaya çıkması sebebiyle bu konu hakkında daha az çalışma yapıldığı söylenebilir. Fakat yapılan çalışmalar yabancı dil öğretiminde Çoklu Zekâ Kuramı'ndan yararlanılmasının olumlu etkilerini ortaya koymaktadır. Bu bağlamda bu alanda daha fazla çalışma yapılması önerilebilir.

Türkiye'de yabancı dil öğretiminde Çoklu Zekâ Kuramı konusunda yürütülen tezlerin üniversitelere göre dağılımı incelendiğinde en fazla çalışmanın (6 adet/ %19,4) Ankara Üniversitesi'nde yapıldığı görülmektedir. Ayrıca bu konuda yapılan tek doktora

çalışması da aynı üniversitede hazırlanmıştır. Ankara Üniversitesi'nden sonra en fazla çalışma Gazi Üniversitesi'nde (4 adet/ %13) yapılmıştır. Ankara Üniversitesi ve Gazi Üniversitesi'nde yabancı dil eğitimi alanında birçok farklı yabancı dile (İngilizce, Arapça, Almanca, Rusça, Arapça) ait bölümlerin olması ve alana dair akademik kadronun diğer üniversitelerden geniş olması bu farkın ortaya çıkmasında etkili olduğu söylenebilir.

Yabancı dil öğretiminde Çoklu Zekâ Kuramı konusunda nitel yöntem kullanılarak hazırlanan lisansüstü tezlerin sayısının daha fazla olduğu tespit edilmiştir. En az kullanılan yöntem ise karma yöntemdir. Araştırma yöntemlerinin yıllara göre dağılımına bakıldığından ise 2003-2007 yılları arasında nitel araştırma yöntemiyle yazılan tezlerin, 2008-2012 yılları ve 20013-2017 yılları arasında nicel araştırma yöntemiyle yazılan lisansüstü tezlerin sayısının daha fazla olduğu görülmektedir. 2018-2023 yılları arasında ise nitel araştırma yöntemiyle yazılan lisansüstü tezler ile nicel araştırma yöntemiyle yazılan lisansüstü tezlerin sayısının eşit olduğu görülmektedir. 2008-2012 yılları arası ve 2013-2017 yılları arasında nicel araştırma yöntemiyle yazılan lisansüstü tezlerin sayısının arttığı tespit edilmiştir. Ancak 2018-2023 yılları arasında yorum yapılabilecek anlamlı bir fark meydana gelmemiştir.

İncelenen lisansüstü tezlerin konularına göre dağılımı tablosu (Tablo 4) incelendiğinde en fazla çalışılan konunun (8 adet/ %25,8) "Yabancı dil öğretiminde Çoklu Zekâ Kuramının öğrenciler üzerindeki etkisi" olduğu görülmektedir. Alanda en az çalışılan konu (1 adet/ %3,2) ise "Çoklu Zekâ Kuramına uygun olarak geliştirilen dil öğretim programlarının etkililiğinin değerlendirilmesi" şeklindedir. Bu sonuçlara bakıldığından yabancı dil öğretimi programlarında Çoklu Zekâ Kuramının yeri, önemi ve uygulanmasına dair daha fazla çalışma yapılması alana katkı sağlayacağı söylenebilir. "Yabancı dil öğretiminde kullanılan edebî eserlerin Çoklu Zekâ Kuramına göre incelenmesi" alanda diğer konulara göre daha az çalışılan konudur. Yabancı dil öğretiminde edebî eserlerin kullanımının önemi göz önünde bulundurulduğunda bu alanda da daha fazla çalışmanın yürütülmesi önerilebilir.

Türkiye'de yabancı dil öğretiminde Çoklu Zekâ Kuramı konusunda yürütülen lisansüstü tezlerin en fazla İngilizce (19 adet/%61,3) üzerine yapıldığı tespit edilmiştir. Üzerine en az çalışılan yabancı dilin Arapça (2 adet / %6,5) olduğu görülmektedir. Türkçenin yabancı dil olarak öğretimi üzerine hazırlanan 3 adet lisansüstü tez bulunmaktadır ve oranı %9,7'dir. Bu çalışmaların tamamında doküman incelemesi yöntemi kullanılmış ve çalışmaların tamamı "Yabancı dil ders kitaplarının Çoklu Zekâ Kuramı açısından incelenmesi ve etkinlik önerileri" konusunda hazırlanmıştır. Bu sonuçlara göre Türkçenin yabancı dil olarak öğretiminde Çoklu Zekâ Kuramının uygulanması üzerine daha fazla ve farklı konularda lisansüstü çalışma yapılabilir.

Kaynakça

- Baş, G. (2010). İngilizce dersinde çoklu zekâ yaklaşımının öğrencilerin akademik başarılarına ve derse yönelik tutum düzeylerine katkıları. *EJournal of New World Sciences Academy*, 5(2), 411-430.

- Büyüköztürk, Ş., Kılıç Çakmak, E., Akgün, Ö. E., Karadeniz, Ş. ve Demirel, F. (2013). *Bilimsel araştırma yöntemleri*. Pegem Akademi.
- Özgel, P. (2019). *Çoklu zekâ kuramı uygulamasının öğrencilerin ilkokuma yazma öğrenimindeki başarısına ve çoklu zekâ alanlarının gelişimine etkisi* (593015). [Yüksek Lisans Tezi, Marmara Üniversitesi]. Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi.
- Demirel, Ö., Başbay, A. ve Erdem, E. (2006). *Eğitimde çoklu zeka: kuram ve uygulama*. Pegem Yayıncıları.
- Fraenkel, R., Wallen, E. ve Hyun, H. (2009). *How to design and evaluate research in education*. McGraw Hill.
- Gardner, H. (1999). *Çoklu zekâ - görüşmeler ve makaleler*. Enka Okulları.
- Keskin, H. (2019). *Yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde kullanılan "Yedi İklim Türkçe Öğretim Seti"nin çoklu zekâ kuramı açısından incelenmesi* (Tez No. 552801). [Yüksek Lisans Tezi, Bülent Ecevit Üniversitesi]. Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi.
- Bümen, N. T. (2004). *Okulda çoklu zekâ kuramı*. Pegem Akademi.
- Demirel, Ö. (2014). *Yabancı dil öğretim yöntemleri*. Pegem Akademi.
- Demirel, Ö. (2004). *Öğretimde planlama ve değerlendirme: öğretme sanatı*. Pegem Akademi.
- Saban, A. (2005). *Çoklu zeka teorisi ve eğitim*. Nobel Yayın Dağıtım.

İncelenen Lisansüstü Tezler

- Acar, F. (2013). Yükseköğretimde yabancı dil öğretiminde çoklu zekâ kuramına dayalı olarak geliştirilen programın etkililiğinin değerlendirilmesi (Tez No. 347376) [Yüksek lisans tezi, Ankara Üniversitesi]. Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi.
- Akçin, S. (2009). 11. sınıf öğrencilerinde çoklu zeka kuramına bağlı aktivitelerin kullanılmasının kelime öğrenimi ve kalıcılığı üzerine etkileri (Tez No. 239360) [Yüksek lisans tezi, Dokuz Eylül Üniversitesi]. Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi.
- Altunkaya, D. (2008). Ortaöğretimde çoklu zeka kuramı destekli İngilizce öğretim yöntemiyle okuma becerisinin geliştirmesine ilişkin bir araştırma (Tez No. 230673) [Yüksek Lisans Tezi, Dicle Üniversitesi]. Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi.
- Arca, D. (2013). Okulöncesi yabancı dil sınıflarında çoklu zeka kuramı temelli öğretim üzerine bir eylem araştırması (Tez No. 345164) [Yüksek Lisans Tezi, Orta Doğu Teknik Üniversitesi]. Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi.
- Ay, S. (2003). Okuma stratejileri ile çoklu zekâ kuramının ilişkilendirilmesi (Tez No. 126324) [Doktora Tezi, Ankara Üniversitesi]. Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi.
- Aydın, T. (2005). Çoklu zeka kuramı ve yabancılara Arapça öğretimi (Tez No. 159008) [Yüksek Lisans Tezi, Gazi Üniversitesi]. Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi.
- Ayvaz Bir, İ. (2006). Alman dili eğitimi hazırlık sınıfı öğrencilerinin çoklu zeka kuramına dayanarak konuşma becerisinin geliştirilmesi (Tez No. 190649) [Yüksek Lisans Tezi, Ondokuz Mayıs Üniversitesi]. Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi.

- Bektaş, D. (2010). Çoklu zeka kuramı bağlamında yabancı dil olarak Almanca öğretiminde oyunların işlevi (Tez No. 277899) [Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Üniversitesi]. Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi.
- Çakır, İ. (2003). İlköğretim 6. sınıf İngilizce dersi için çoklu zeka kuramına dayalı yardımcı ders etkinlikleri önerisi (Tez No. 132752) [Yüksek Lisans Tezi, Hacettepe Üniversitesi]. Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi.
- Çoker, D. (2009). Öbeksi eylemlerin üst-orta düzeyde İngilizce bilen öğrencilere çoklu zeka kuramı ile öğretilmesi (Tez No. 250203) [Yüksek Lisans Tezi, Ankara Üniversitesi]. Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi.
- Çökmez, N. (2017). Çoklu zeka kuramının yabancı dil olarak Türkçe ders kitaplarında incelenmesi ve değerlendirilmesi (Tez No. 481155) [Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Üniversitesi]. Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi.
- Erdin, E. D. (2023). Yeni İstanbul uluslararası öğrenciler için Türkçe öğretim setindeki etkinliklerin çoklu zekâ kuramına göre incelenmesi (Tez No. 784416) [Yüksek Lisans Tezi, Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi]. Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi.
- Gülfil, D. (2010). Fransızca öğretiminde kullanılan ders kitaplarının çoklu zeka kuramına göre değerlendirilmesi (Tez No. 294449) [Yüksek Lisans Tezi, Çukurova Üniversitesi]. Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi.
- Hamurlu, M. K. (2007). Çoklu zekâ kuramına göre geliştirilen eğitim durumlarının yabancı dil ağırlıklı lise 9. sınıf öğrencilerinin İngilizce dersindeki başarılarına ve derse ilişkin tutumlarına etkisi (Tez No. 210985) [Yüksek Lisans Tezi, Gaziantep Üniversitesi]. Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi.
- Izzetova, Z. (2013). Çoklu zekâ kuramına dayanarak okul öncesi öğrencilerine kelime öğretimi (Tez No. 349029) [Yüksek Lisans Tezi, Gazi Üniversitesi]. Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi.
- Karadeniz, N. G. (2006). Çoklu zeka kuramı tabanlı öğretimin Anadolu lisesi 9. sınıf öğrencilerinin İngilizce dersindeki başarılarına ve öğrenilen bilgilerinin kalıcılığa etkisi (Tez No. 204851) [Yüksek Lisans Tezi, Süleyman Demirel Üniversitesi]. Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi.
- Keskin, H. (2019). Yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde kullanılan "Yedi İklim Türkçe Öğretim Seti"nin çoklu zekâ kuramı açısından incelenmesi (Tez No. 552801) [Yüksek Lisans Tezi, Bülent Ecevit Üniversitesi]. Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi.
- Kıraç, D. (2020). Çocuklara yabancı dil öğretiminde "Paris Tehlikede" isimli Fransızca okuma kitabının çoklu zekâ kuramına göre incelenmesi (Tez No. 616347) [Yüksek Lisans Tezi, Gazi Üniversitesi]. Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi.
- Kul Baştürk, S. (2018). İngilizce derslerinin e-öğrenme araçları destekli çoklu zekâ kuramına göre işlenmesinin başarıya etkisi (Tez No. 514208) [Yüksek Lisans Tezi, Eskişehir Osman Gazi Üniversitesi]. Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi.

- Meletli, F. (2007). Yabancı dil öğretimi yapılan sınıflarda çoklu zeka kuramı ve kısa hikaye kullanımı (Tez No. 218271) [Yüksek Lisans Tezi, Ankara Üniversitesi]. Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi.
- Ongün, V. (2008). "Yabancı dil öğretiminde çoklu zeka kuramının yeri ve önemi üzerine bir çalışma (Tez No. 226417) [Yüksek Lisans Tezi, Marmara Üniversitesi]. Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi.
- Özbay, D. (2013). Almanca yazma becerilerinin geliştirilmesinde çoklu zeka kuramının uygulanmasına ilişkin öğretmen görüşleri (Diyarbakır örneği) (Tez No. 357638) [Yüksek Lisans Tezi, Dicle Üniversitesi]. Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi.
- Sevi, E. (2006). "English Today-8" adlı kitabın etkinliklerinin iletişimsellik ve çoklu zeka kuramılığında eleştirel bir incelemesi ve yardımcı etkinlik önerileri (Tez No. 174925) [Yüksek Lisans Tezi, Hacettepe Üniversitesi]. Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi.
- Subaşı, S. (2014). Çoklu zekâ kuramı temelli bir kelime geliştirme programı üzerinde bir durum çalışması (Tez No. 358377) [Yüksek Lisans Tezi, Çağ Üniversitesi]. Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi.
- Şen, M. (2006). Çoklu zeka kuramına göre yapılan İngilizce derslerinin öğrencilerin güdülenmesi, benlik saygısı, özgüveni ve çoklu zekaları üzerindeki etkisi (Tez No. 191346) [Yüksek Lisans Tezi, Ankara Üniversitesi]. Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi.
- Temel, Ç. Z. (2008). Çoklu zekâ kuramının ilköğretim birinci kademede İngilizce öğretimi için kullanımı (Tez No. 219253) [Yüksek Lisans Tezi, Selçuk Üniversitesi]. Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi.
- Uddin, F. (2019). Yabancılara Arapça konuşma öğretiminde çoklu zeka kuramının etkisi: başlangıç düzeyi (Tez No. 588806) [Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Aydin Üniversitesi]. Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi.
- Uzun, C. (2006). Alman dili ve eğitimi bölümü hazırlık sınıfı öğrencilerinin yazma becerilerinin çoklu zeka kuramı ile geliştirilmesine yönelik bir çalışma (Tez No. 187346) [Yüksek Lisans Tezi, Ondokuz Mayıs Üniversitesi]. Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi.
- Veziroğlu, F. N. (2013). Mesleki İngilizce sınıflarında öğrencilerin derse katılımlarını artırmayı yolları: çoklu zekâ kuramının öğretime entegrasyonu ve edebiyat kullanımı (Tez No. 327420) [Yüksek Lisans Tezi, Çağ Üniversitesi]. Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi.
- Yılmaz, A. (2010). Türkiye'de Fransızca dil öğretimi ve çoklu zekâ kuramı: İlköğretim 4. sınıf Fransızca ders kitaplarında çoklu zekâ kuramının yeri ve uygulamaları (Tez No. 278020) [Yüksek Lisans Tezi, Gazi Üniversitesi]. Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi.
- Zaman, S. (2013). Çoklu zeka kuramının gramer becerisinin gelişmesindeki etkisi (Tez No. 327625) [Yüksek Lisans Tezi, Çağ Üniversitesi]. Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi.

